

1 Ekim Uluslararası Yaşlılar Günü Nedeniyle
“YAŞLI AYRIMCILIĞI”NA KARŞI TAVIR AL!

Basın Bildirisi

26.9.2016

Türkiye İstatistik Kurumu tarafından 28.1.2015 tarihinde Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi verilerine dayanarak yapılan açıklamaya göre 31 Aralık 2014 tarihi itibarıyla ülkemizin nüfusu 77 milyon 695 bin 904 kişidir. Geçtiğimiz yıl (2014) 65 yaş ve üzeri nüfusun toplam nüfus içindeki payı %7,97 olmuştur (6 192 962 kişi). İl ve ilçe merkezlerinde bu yüzde 7,39 ve belde ve köylerde ise değer 14,55'dir. Altmış beş yaş ve üzeri erkeklerin toplam erkek nüfus içindeki payı %6,9 ve kadınların toplam kadın nüfus içindeki payları ise %9'dur. Ülkemizde 65 yaş ve üzeri nüfusun toplam nüfus içindeki payının 2013 yılı itibarıyla %7,7 olduğu bilinmektedir.¹

Görüldüğü üzere; dünyada olduğu gibi ülkemizde de yaşlı nüfus artma eğilimindedir. Yıllardan bu yana yaşlılık sorunlarını gündeme taşıyan 1 Ekim Uluslararası Yaşlılar Günü'nün 2016 yılı için belirlenmiş teması “YAŞLI AYRIMCILIĞINA KARŞI TAVIR AL” olmuştur.²

Bu tema ile, yaşlılığın toplum içinde her boyutu ile diğer yaş grupları ile farklı olmadığı algısının yaratılması amaçlanmaktadır. Önlenememesi durumunda “ayrımcılık” yaşlılar için zor bir yaşam koşulu anlamına gelmektedir. Ayrımcılık nedeniyle yaşlılar toplumdan dışlanabilmekte, ulaşmaları gereken sağlık başta olmak üzere hizmetlere ulaşamamaktadırlar.

Bu durumlar **ÖNLENMELİDİR**. Yaşlı ayrımcılığı toplumda ne yazık ki “normalleştirilen” bir kavram olarak da kendisini gösterebilir. Oysa, ayrımcılıkla karşı karşıya kalan yaşlıların ayrımcılık yaşamayanlarla karşılaştırıldığında 7,5 yıl daha az yaşadıkları, hastalıklarla mücadelede de daha zorlandıkları belirtilmektedir. Araştırmaların sonuçlarına göre; ayrımcılık deneyimi olan yaşlılar kendileriyle ilgili değersiz, sosyal açıdan izole, vb. olumsuz duyguları daha fazla yaşamaktadırlar.^{3,4}

¹ <http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=21507>. Erişim:26.9.2016.

² <http://www.un.org/en/events/olderpersonsday/>. Erişim:25.9.2016.

³Levy BR, Slade MD, Kunkel SR, Kasl SV. Longevity increased by positive self-perceptions of aging. Journal of Personality and Social Psychology 2002 83(2):261-270.

⁴http://www.who.int/ageing/events/idop_rationale/en/. Erişim:25.9.2016.

Ülkelerin gelişmişlik düzeylerinin ve yurttaşlarına yönelik sosyal devlet koşullarının uygulama kararlılıklarının yaşlılara yönelik ayrımcılığı etkileyebileceği ifade edilmektedir. Örneğin, bir Afrika ülkesi olan Brundi ve Belçika'da yapılmış bir bilimsel araştırma sonuçları, sosyal devlet mekanizmalarının daha güçlü olduğu Belçika'da toplumda yaşlı ayrımcılığının Brundi'de olduğundan daha az olduğuna işaret etmektedir.⁵ Toplum düzeyinde ayrımcılığı ortadan kaldırmayı amaçlayan eğitim başta olmak üzere farkındalık çalışmalarının yararlı olduğu belirtilmektedir.⁶ Avrupa'da, 2011 yılında 28 ülkede 55 000 kişinin katılımıyla yapılmış bir çalışmada, her 100 kişinin 44'ü yaş ayrımcılığının çok ciddi bir sorun olduğunu vurgulamışlardır. Araştırmaya Türkiye'den katılımcılar için rakam 17 olmuştur. Avrupa genelinde yaş nedeniyle tedaviden yararlanılmadığını düşünme yüzdesi 35 iken, Türkiye'den katılımcılar arasında bu soruya ilişkin sıklık %22'dir. Bir başka ifadeyle araştırmaya Türkiye'den katılan her 100 kişinin 22'si yaşlılık nedeniyle tedavi olanaklarından yararlanılmadığını belirtmişlerdir.⁷

Ülkemizde de yaşlı ayrımcılığının farklı boyutlarını ortaya koyan bilimsel çalışmalar mevcuttur. Örneğin, sağlık çalışanlarının yaşlılara yönelik tutumlarına ilişkin araştırmalar yapılmaktadır. Bu sonuçlara göre; sağlık çalışanları arasında yaşlılara yönelik olumlu tutumlar görülmektedir. Bu tutumların kimi sosyo-demografik özelliklere göre değişebildiği ifade edilmektedir.⁸ Negatif tutumların da kentleşme, göç ve sanayileşme, toplumsal cinsiyet kavramı ve etkileri, aile tipi, vb. ile ilişkili olduğu belirtilmektedir.⁹

Yaşlı ayrımcılığının bilinmesinin birincil önemi bu durumun ortadan kaldırılması için alınacak ivedi önlemlerin belirlenmesi ve uygulanmasıdır. Yukarıda da tanımlandığı gibi eğitim ve farkındalık çalışmaları temel bir zemindir. Ancak bu zeminin üzerine güçlü kamu politikalarının inşası ve başarıyla uygulanması da son derece önceliklidir. **Yaşlılar için hiçbir durumu dışarıda bırakmayacak şekilde gereksinim duyulan hemen her hizmete erişimin tam olarak sağlanabilmesi gerekmektedir.** Bunun yanı sıra, sağlığın "fiziksel, ruhsal ve sosyal olarak tam bir iyilik halinde olmak" bütünsel tanımı gereği¹⁰ de yaşlılık dönemine özel önlemlerin alınması uygun olur.

Türk Geriatri Derneği, öteden beri yaşlıları toplumun dışına iten, ayırıştıran, damgalayan her türlü uygulamanın karşısında olmuştur. Bu tavrı, bilimsel çalışmaları daha fazla topluma ulaştırma sorumluluğu üzerinden 2016 yılı teması ile uyumlu olarak da sürecektir.

⁵Marquet M, Missotten P, Schroyen S, Nindaba D, Adam S. Ageism in Belgium and Burundi: a comparative analysis. *Clinical Interventions in Aging* 2016;11:1129-1139. doi:10.2147/CIA.S105298.

⁶ Levy SR. Toward Reducing Ageism: PEACE (Positive Education about Aging and Contact Experiences) Model. *Gerontologist* 2016 Aug 10. pii: gnw116.

⁷ Ageism in Europe, 2011. http://www.ageuk.org.uk/Documents/EN-GB/For-professionals/ageism_across_europe_report_interactive.pdf?dtrk=true. Erişim:25.9.2016.

⁸ Ögenler O, Yapıcı G, Taşdelen B, Akça T. Mersin ilinde bir grup hekimin yaşlı ayrımcılığı hakkındaki görüşleri. *Turkish Journal of Geriatrics* 2012; 15 (4) 409-415.

⁹Akdemir N, Çınar F, Görgülü Ü. Yaşlılığın algılanması ve yaşlı ayrımcılığı. *Turkish Journal of Geriatrics* 2007;10(4):215-22.

¹⁰<http://www.who.int/about/definition/en/print.html>. Erişim:25.9.2016.